

Pfv. VII. 21. 870/2010/5.

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Górnagy Istvánné ügyvéd által képviselt felperesnek a dr. Bilonka Béla ügyvéd által képviselt I.r., és a dr. Balej Emese jogtanácsos által képviselt II.r. alperes ellen vállalkozói díj megfizetése iránt a Baranya Megyei Bíróságon 10.G.20.899/2006. szám alatt indult, és a Pécsi Ítéltábla Gf.IV.30.271/2009/8. számú ítéletével befejezett perében, melybe a felperes pernyertességének előmozdítása miatt beavatkozott a dr. Fábry György ügyvéd által képviselt, a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta az alábbi

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel nem támadott részében nem érinti, egyebekben hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I.r. alperes részére 2.000.000 (Kettőmillió) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az állam javára, az adóhatóság felhívására 2.500.000 (Kettőmillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s :

A felperes a 2004. szeptember 1-jén megkötött vállalkozási szerződéssel megrendelte az I.r. alperes jogelődjétől (a továbbiakban: I.r. alperes) a ... I. ütemének megépítését. A kikötött vállalkozói díj 1.899.944.000 forint + ÁFA, a teljesítési határidő pedig 2005. július 30. volt. A késedelmes teljesítés esetére a felek a nettó vállalási összeg 0,5 %-ának megfelelő mértékű napi késedelmi kötbért kötöttek ki azzal, hogy a kötbér maximális összege nem haladhatja meg a nettó vállalási összeg 10 %-át.

A felek a vállalkozási szerződést 2005. május 12-én és 2005. július 14-én módosították. A módosított szerződés szerint bővült az elvégzendő munkálatok köre, a kikötött vállalkozói díj pedig 2.002.776.924 forint + ÁFA összegre emelkedett. A teljesítési határidőt 2005. szeptember 15. napjára módosították, a napi késedelmi kötbér mértékét pedig a nettó vállalási összeg 0,65 %-ában határozták meg azzal, hogy a kötbér maximális mértéke nem haladhatja meg a vállalkozói díj nettó összegének 12 %-át.

A felperes 2005. november 5-én - a műszaki átadás-átvétel időpontjaként 2005. november 25. napját megjelölve - a beruházást

készre jelentette. A 2005. november 25. és 2005. december 22. között lezajlott átadás-átvételi eljárás azonban eredménytelenül zárult, az I.r. alperes ugyanis arra hivatkozva, hogy a létesítmény a rendeltetésszerű használatra nem alkalmas, a műszaki átvételt megtagadta. Ezt követően a felperes beszüntette a munkavégzést és levonult az építési területről. Erre figyelemmel az I.r. alperes a vállalkozási szerződéstől 2006. január 17-én elállt.

A felperes módosított keresetében - egyebek mellett - 873.982.423 forint + ÁFA vállalkozói díjhátralék megfizetésére kérte az I.r. alperest kötelezni.

Az I.r. alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Beszámítási kifogást is terjesztett elő, amelyben 240.333.230 forint késedelmi kötbér megfizetésére tartott igényt.

Az elsőfokú bíróság ítéletében az I.r. alperest 167.129.265 forint és annak 2006. január 18. napjától a kifizetés napjáig járó évi 20 % kamata megfizetésére kötelezte. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezett részét részben megváltoztatta, és az I.r. alperest terhelő tőkemarasztalás összegét 204.217.000 forintra, a felperes által az I.r. alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét pedig 4.293.728 forintra felemelte. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ítélet indokolása szerint a felperest a munka elvégzéséért - a pótmunkákat és a hibás teljesítés miatt felmerült kijavítási költséget is figyelembe véve - összesen 444.549.330 forint vállalkozói díj illetné meg. A 2005. szeptember 15-i teljesítési határidőt azonban a felperes túllépte, az átadás-átvételi eljárás ugyanis csupán 2005. november 25-én kezdődött meg. Azt pedig a perben a felperes nem tudta bizonyítani, hogy a határidőben történő teljesítés érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Az ugyanis, hogy az I.r. alperes az egyes részszámlákat késedelmesen egyenlítette ki, a felperest a kötbérfelelősség alól nem mentesítheti. A vállalkozónak a munkát a Ptk. 391. § (1) bekezdése értelmében alapvetően a saját költségén kell elvégeznie. A felek a perbeli vállalkozási szerződésben az előlegfizetést ki is zárták. Így a felperes ún. előfinanszírozásra nem tarthatott igényt. Nem tartalmaz a felek szerződése olyan kikötést sem, hogy a részszámlák kibocsátását követően a felperes a munkavégzést csak a számlák kiegyenlítése után volna köteles folytatni. Az I.r. alperes esetleges fizetési késedelme ezért nem tekinthető a kötelezett késedelmét kizáró, a Ptk. 302. § b) pontja szerinti jogosulti késedelemnek.

A tervmódosítás ténye pedig abban az esetben mentesíti a vállalkozót a kötbérfizetési kötelezettség alól, ha a szerződés módosított műszaki tartalma szerinti munkák megfelelő munkaszervezés mellett sem voltak teljesíthetők a szerződés szerinti határidőre. A bizonyítási kötelezettségének azonban a felperes ebben a körben a bizonyításra szoruló tényekre, a bizonyítási teherre és a bizonyítás sikertelenségének következményeire vonatkozó tájékoztatás ellenére sem tett eleget. Ezért az I.r. alperes igényt tarthat a maximális késedelmi kötbér, 240.332.330 forint megfizetésére. Mindezekre figyelemmel a bíróság az I.r. alperest 204.217.000 forintban és annak 2006. január 18. napjától a kifizetés napjáig járó évi 20 % kamatában marasztalta.

A jogerős ítélet ellen - annak hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú ítélet fellebbezett részének részbeni megváltoztatásával az I.r. alperest terhelő marasztalás összegének 444.549.330 forintra és annak 2005. november 25. napjától a kifizetés napjáig járó évi 20 % kamatára történő felemelése, valamint az I.r. alperes részére megítélt perköltség összegének mérséklése iránt - a felperes élt felülvizsgálati kérelemmel.

Kifejtette, hogy a jogerős ítélet indokolásából kitűnően a felek közötti szerződés nem a teljesítésével, hanem az I.r. alperes felmondása folytán szűnt meg. Az ilyen módon megszűnt szerződéshez viszont az álláspontja szerint a Ptk. 319. § (2) bekezdéséből, 321. § (2) bekezdéséből, és 246. §-ából következően kötbérfizetési kötelezettség nem kapcsolódhat. A megítélése szerint a perben egyébként is megfelelően bizonyította, hogy a határidőben történő teljesítés érdekében úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A módosított építési engedélyhez kapcsolódó tervdokumentációt ugyanis az I.r. alperes - az állítása szerint - késedelmesen bocsátotta a rendelkezésére, a kiviteli tervek pedig hibásak voltak. Emellett az I.r. alperes - az előadása szerint - a részszámlákat is késedelmesen egyenlítette ki. Ezért szerinte a Ptk. 302. § b) pontja, 303. § (3) bekezdése és 403. § (3) bekezdése értelmében késedelmi kötbér fizetésére nem kötelezhető; a bíróságnak a kimentés körében tett megállapításai véleménye szerint a Pp. 206. §-ába és 207. §-ába ütköznek. A megítélése szerint a tényállást ebben a körben dr. K. T. tanúvallomásának alapul vételével kellett volna megállapítani.

Azt is állította, hogy a vállalkozási szerződésben foglalt kötbérikötés a Ptk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis, a késedelmi kötbér mértékét ugyanis szerinte a jóerkölcsebe ütköző módon, eltúlzottan magas összegben határozták meg. Emellett a Ptk.

247. § (1) bekezdésébe ütközőnek minősítette azt, hogy a bíróság a kötbért nem mérsékelte.

A megítélése szerint a Ptk. 232. §-ának és 298. § (1) bekezdés a) pontjának megsértésével került sor a késedelmi kamatfizetés kezdő időpontjának meghatározására is, szerinte ugyanis az I.r. alperest 2005. november 25. napjától kezdődően kellett volna a vállalkozói díj után késedelmi kamatokban marasztalni.

Az I.r. alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására irányult.

A felülvizsgálati kérelem nem alapos.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati eljárás eredményeként megállapította, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okból nem jogszabálysértő.

A 2005. szeptember 15-i teljesítési határidő eredménytelen elteltével a felperes késedelembe esett, az I.r. alperes késedelmi kötbérigénye pedig megnyílt. Az, hogy a felek közötti szerződés utóbb megszűnt, a késedelmi kötbérnek a teljesítési határidő és a szerződés megszűnése közötti időszakra történő felszámítását – amint arra a Legfelsőbb Bíróság a Pfv.VII.20.887/2007/4. és Pfv.X.20.281/1998/3. számú határozataiban is rámutatott – nem zárja ki.

A kötbérmegállapodás érvénytelenségének megállapítását a felperes a perben nem kérte. A rendelkezésre álló adatok nem utalnak olyan semmisségi ok fennállására sem, amelyet a bíróságnak hivatalból észlelnie kellett volna. A napi 0,65 %-os késedelmi kötbér kikötése ugyanis nem ütközik a jóerkölcshöz, a kötbér nem eltúlzott mértékű.

A felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályok megsértése nélkül került sor annak megállapítására is, hogy a felperes a kötbérfelelősség alól nem tudta magát kimenteni. A felek ugyanis a vállalkozási szerződésben nem előfinanszírozásban állapodtak meg, és nem kötötték az építési munka folytatását az egyes részszámlák kiegyenlítéséhez sem. Az I.r. alperes esetleges fizetési késedelme ezért a felperest – a Ptk. 391. § (1) bekezdésére is figyelemmel – a kötbérfelelősség alól nem mentesíti. Azt pedig a felperes a perben – a jogerős ítéletben helyesen kifejtetteknek megfelelően – nem igazolta, hogy késedelmét részben vagy egészben a megrendelő érdekkörében felmerült tervmódosítás idézte volna elő. Dr. K. T. tanúvallomása ugyanis ennek alátámasztására önmagában nem volt alkalmas, további megfelelő bizonyíték pedig e körben nem keletkezett.

A napi 0,65 %-os késedelmi kötbér nem túlzott mértékű, így nem álltak fenn a kötbér mérséklésének a Ptk. 247. § (1) bekezdésében meghatározott feltételei sem. Az I.r. alperest a késedelmi kötbér a jogerős ítéletben foglaltaknak megfelelően megilleti.

A felperes az elsőfokú ítélet elleni fellebbezéséből kitűnően arra az esetre, ha a másodfokú bíróság az I.r. alperes késedelmi kötbérkövetelésével kapcsolatos álláspontját nem osztja, a tőkekövetelése után 2006. január 18. napjától kezdődően tartott igényt a késedelmi kamatok megfizetésére. Az I.r. alperes jogerős marasztalására ennek megfelelően került sor, ezért a késedelmi kamatfizetés kezdő időpontját illetően a jogerős ítélet felülvizsgálatának nincs helye.

Az elsőfokú- és a másodfokú perköltség meghatározása pedig - figyelemmel arra, hogy ebben a körben a felperes konkrét jogszabálysértést meg sem jelölt - megfelel a Pp. 81. § (1) bekezdése és a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet előírásainak és az ítélkezési gyakorlatban kialakult elveknek.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta, és a felperest a Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében az I.r. alperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére kötelezte.

Az illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperes köteles az állam javára, az adóhatóság felhívására megfizetni.

Budapest, 2011. március 10.

Dr. Fehér Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Attila sk. előadó bíró, Dr. Bartal Géza s.k bíró